

Spis treści

Przedmowa (WIKTOR ŻŁOBICKI)	11
-----------------------------------	----

Rozdział I

BOGUSŁAW ŚLIWERSKI

Edukacja alternatywna: próba syntezy i określenia współczesnej roli	15
Wstęp	15
1. Istota edukacji alternatywnej	18
1.1. Edukacja typu „albo to – albo tamto”	20
1.2. Edukacja alternatywna jako jedna z wielu pedagogii	24
2. Przyczyny i uwarunkowania zaistnienia edukacji alternatywnej	26
3. Podmioty inicjujące i prowadzące alternatywne szkoły	28
4. Pozoranci i faryzeusze edukacji alternatywnej	33
5. Edukacja alternatywna to edukacja autorska	36
6. Władze centralistycznego ustroju szkolnego wobec edukacji alternatywnej	40
7. Konieczność konstruktywistycznej zmiany w dydaktyce	45
8. Alternatywa (w) edukacji XXI wieku	48
Zakończenie	52
Bibliografia cytowana i tematyczna	54

Rozdział II

BEATA PRZYBOROWSKA

Innowacje w edukacji. Perspektywa pedagogiki innowacyjności	69
Wprowadzenie	69
1. Nowa koncepcja innowacji w edukacji	73
2. Perspektywa „ja”. O innowatorze słów kilka	77
3. Perspektywa „to”. O działaniach innowatora	79
4. Perspektywa „my”. Jak ważna jest kultura	80

5. Perspektywa „te”, czyli o systemach i środowiskach innowacyjnych	83
6. Wskazówki dla badaczy i nauczycieli	90
Bibliografia cytowana i tematyczna	93

Rozdział III

KRZYSZTOF J. SZMIDT

Kreatywność – twórczość – postawa twórcza

Próba systematyzacji pojęć i teorii	97
Wprowadzenie: o czym pedagodzy powinni wiedzieć	97
1. Twórczość – kreatywność – postawa twórcza: bogactwo znaczeń	99
2. Twórczość: wartościowa nowość	111
3. Teorie twórczości – bogactwo czy nadmiar?	114
4. Implikacje pedagogiczne – edukacja dla/ku twórczości	120
Uwaga końcowa	123
Bibliografia cytowana i tematyczna	124

Rozdział IV

ZBYSZKO MELOSIK

Młodzież, edukacja i przemiana kultury współczesnej:

(re)konstrukcje kontroli, wolności i rozproszenia	129
1. Pedagogika rdzenia tożsamości	145
2. Pedagogika maksymalnej akceptacji podmiotowości i kształtowania poczucia własnej wartości	146
3. Pedagogika krytycznego myślenia i dystansu	146
4. Pedagogika trwałych relacji międzyludzkich	146
5. Pedagogika szacunku dla kultury wysokiej i kultury popularnej	146
6. Pedagogika niemediowanych i nieedytowanych form ekspresji tożsamości oraz kontaktów „twarzą w twarz”	147
7. Pedagogika szacunku dla (czytania i gromadzenia) książek oraz biblioteki	147
8. Pedagogika koncentracji uwagi i kontemplacji oraz zdolności do porządkowania	148
Bibliografia cytowana	149

Rozdział V

WIESŁAWA LIMONT

Czy zdolni uczniowie mają swoje miejsce w tradycyjnej szkole?	151
Wprowadzenie	151
1. Definicje zdolności	152
2. Definicja oświatowa	159
3. Koncepcja inteligencji wielorakich Howarda Gardnera	161
4. Koncepcja Josepha S. Renzulliego	162
5. Koncepcja Roberta J. Sternberga	164
6. Kazimierz Dąbrowski – potencjał rozwojowy	165
7. Mega-Model Rozwoju Talentu	169
8. Strategie kształcenia uczniów zdolnych	171
9. Przyspieszone kształcenie	173
10. Wzbogacone kształcenie	178
11. Edukacja domowa	181
Podsumowanie	183
Bibliografia cytowana i tematyczna	185

Rozdział VI

EDYTA GRUSZCZYK-KOLCZYŃSKA

Problemy dzieci matematycznie uzdolnionych

Wyniki badań, interpretacje i wnioski oraz rozpaczliwe wołanie

o lepsze traktowanie tych dzieci w szkołach	191
Wprowadzenie	191
1. Badania, które zmieniły poglądy dotyczące uzdolnień matematycznych dzieci	192
2. Cechy umysłów dzieci z zadatkami uzdolnień matematycznych	197
3. O konstruowaniu narzędzi diagnostycznych przydatnych do rozpoznawania zadatków uzdolnień matematycznych u dzieci	198
4. Szacunkowe dane o poziomie wiadomości i umiejętności matematycznych badanych dzieci	201
5. Dlaczego już po kilku miesiącach nauki w klasie pierwszej znaczaco mniej dzieci manifestuje zadatki uzdolnień matematycznych?	205
6. Krótko o tym, że treści kształcenia matematycznego powodują rozleniwienie umysłów uzdolnionych matematycznie dzieci – na przykładzie kształtowania umiejętności liczenia i rachowania w klasie pierwszej	208

7. Okresy szczególnej wrażliwości na rozwijanie zadatków uzdolnień matematycznych u dzieci	209
8. Działania zmierzające do zmiany na lepsze szkolnych losów dzieci obdarzonych zadatkami uzdolnień matematycznych	212
Bibliografia cytowana i tematyczna	214

Rozdział VII

KATARZYNA KRASOŃ

Miejsce kultury i sztuki w edukacji szkolnej – potrzeba czy fanaberia?	217
Wprowadzenie	217
1. „W życiu bym do teatru nie poszedł”, czyli utyskiwanie malkontentki kulturalnej	218
2. Znaczenie sztuki – pole działania sztuką i poprzez sztukę	221
3. Kroki mniej i bardziej udane – na drodze ustalania strategii edukacyjnej dla sztuki i kultury	227
4. W stronę modelu	231
5. Implikacja praktyczna	235
Zamknięcie	238
Bibliografia cytowana i tematyczna	239

Rozdział VIII

EWA WYSOCKA, JOLANTA PUŁKA

Postawy twórcze <i>versus</i> odtwórcze młodego pokolenia Refleksje na kanwie wybranych idei i badań	243
Wprowadzenie. Kreatywność i twórczość a „stary i nowy” system edukacji	243
1. Kreatywność i wspieranie rozwoju osobowości twórczej jako nowy (?) cel edukacji	246
2. Transgresja i twórczość w perspektywie edukacyjnej	248
3. Geneza postaw twórczych. Szkoła jako przestrzeń kształtowania postaw transgresyjnych <i>vs</i> marnowania potencjałów ucznia	250
4. Postawy twórcze w karierze edukacyjnej ucznia w świetle wybranych badań	256
5. Metodologiczne aspekty badań własnych	257
Refleksja zamiast zakończenia: „po prostu nie przeszkadzać”?	281
Bibliografia cytowana i tematyczna	284

Rozdział IX

ANDRZEJ ROZMUS

Kreowanie alternatyw w edukacji – idea, uwarunkowania, oblicza	291
1. Potrzeba alternatyw	291
2. Droga ku alternatywie	295
3. Edukacyjna alternatywa w działaniu	301
Podsumowanie	310
Bibliografia cytowana i tematyczna	311
Noty o autorach	315